

MAR 25 1987

STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN
MADISON, WI 53706

VILNIS

 LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXVII Nr. 6

KETVIRTADIENIS. KOVO (MARCH) 19, 1987

KAINA 25 c.

Kasdien

Laimėjo rinkimus
Baigia sugriauti
Atsisakė mokėti
Diskriminuoja

Čikagos meras Harold Washingtonas laimėjo pirminiuose rinkimuose teisę balotiruotis demokratų balotu tikrinams rinkimams. Kadangi Čikagoje respublikonų partija nereikšminga ir visuomet rinkimus laimi demokratų kandidatas, nėra abejonės, kad Washingtonas nebus perinktas tikriniuose rinkimuose, nors ketina jam koja kišti miesto demokratų komiteto pirmininkas Edward Vrdolyak.

Harold Washingtonui laimėjimą lėmė ne tik miesto pažangių ir liberališkų nuotaikų darbo žmonės, bet ir jo rasės getuose susikimšę afro-amerikiečiai, aktyviai dalyvavę rinkimuose.

Washingtono šis laimėjimas yra skaudus antausis rasistams, tačiau sveikai galvojantiems čikagiečiams keliantis džiaugsmą.

* * *

Rasistai prisimygę įrodinėja, kad šie rinkimai aiškiausiai parodė, kad Čikaga rasiniai yra pasidalinusi. Pažangesnių nuotaikų žmonės yra kitokios nuomonės. Jų nuomone, Čikaga nepasidalinusi, o padalinta į rasinius getus. Kas ją padalino, komentarų nereikia.

Kaip 1983 metais, taip šie nors ir pirminiai rinkimai, parodė, kad per daug metų buvusio mero velionies Daley kurta ir sukurta demokratų partijos politinė mašina baigia sugriūti.

Kur jos likučiai dėsīs — vilkai žino.

* * *

Didžiausia Lotynų Amerikoje šalis Brazilija atsisakė užsienio imperialistiniams bankams mokėti už \$67 milijonus paskolą palūkanas. Už kitus \$40 milijonų, kuriuos turi pasiskolinusi iš pasaulinio banko, mokėsianti, bet kaip ilgai, prašosi klausimas.

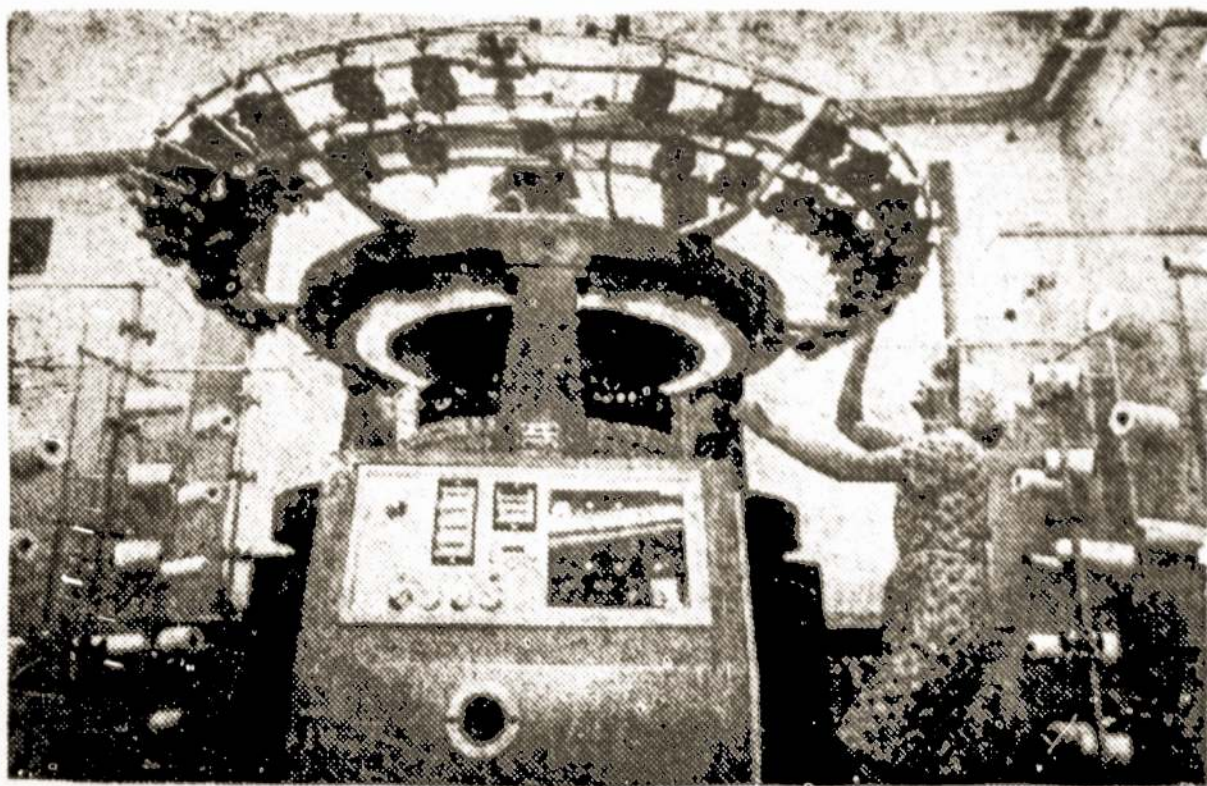
Prez. Sarney paskelbdamas moratoriumą storai pažymėjo, jog Brazilija nebegali mokėti skolų "žmonių badavimu". Vadinasi, svarbiau yra rūpintis, kad žmonės ne pusbadžiai gyventų, o ne skolų atmokėjimu.

Manoma, Brazilijos prezidento šį ėjimą paseks ir kitos Lotynų Amerikos prasiskolinusios šalys. Imperialistiniam kapitalui lengvai melžiamos karvutės gali užtrūkti.

O kas tada? Būtų aliarmas, kad Kuba savo revoliuciją eksportuoja į Lotynų Amerikos šalis.

* * *

Vargšai Amerikos vaikai. Butų fondo sistemoje jie diskriminuojami beveik lygiai taip, kaip negrai. Yra

Vilniaus "Spartos" kojinių ir trikotažo fabrike modernizuojama gamyba, nors nauji cechai pastatyti prieš kelis dešimtmečius. Viename ceche pradėjo veikti šešios apvaliojo mezgimo mašinos, pagamintos Čekoslovakijoje ir Leningrade.

Nauja mezgimo mašina.

K. Jankausko nuotrauka

CONTADOROS GRUPĖS INICIATYVOS

Atnaujintos Kontadoros grupės pastangos išjudinti iš mirties taško taikaus problemų sureguliuojamo procesą Centrinėje Amerikoje. Jose puikiai išryškėjo du skirtingi požiūriai į minėtų problemų sureguliuojimą.

Iš vienos pusės, tai požiūris sureguliuoti problemas, susikaupusias šitame pasaulio regione, taikiomis politinėmis priemonėmis, derybų keliu. Jo prisilaiko dauguma Lotynų Amerikos šalių. Pirmoje eilėje tai Meksikos iniciatyva 1983 m. įkurtos Kontadoros grupės valstybės: Meksika, Venesuela, Kolumbija ir Panama. Suvienytųjų Nacijų Organizacijos 41-osios sesijos metu prie Kontadoros grupės prisijungė dar keturios valstybės — Argentina, Brazilija, Peru ir Urugvajus, pasivadinusios rėmimo grupe. Šių valstybių užsienio reikalų ministrai minėtos sesijos metu nutarė ieškoti naujų būdų, kaip sureguliuoti konfliktinę situaciją Centrinėje Amerikoje. Vėliau įvykusio susitikimo Rio de Žaneire metu buvo nutarta aplankyti penkias šio rajono valstybes — Gvatemalą, Hondūrą, Kosta Riką, Nikaragvą ir Salvadorą, pakviečiant į kelionę Suvienytųjų Nacijų generalinį sekretorių Persą de Kueljarą ir Amerikos valstybių organizacijos (AVO) generalinį sekretorių Baeną Soarisą. Įvy-

26 procentai nuomuojamų butų, kurių savininkai nenuomuoja šeimoms su mažais vaikais.

Išties, šeimai su mažais vaikais didmiesčiuose rasti išsinuomuoti butas yra neapsakomas vargas. Diskriminuojami ne tik jie, diskriminuojami invalidai, namo savininkui nepageidaujamos religijos žmonės ir p.

Kongresas į tai atkreipė dėmesį ir ketina kai ką daryti šioje sesijoje, nes kaip sen. Kennedy sako, tokia diskriminacija yra "amerikoniškas aparteidas".

S. J. Jokubka

Trumpai

— Automobilių pramonės darbininkų delegacija Kapitolijoje turėjo spaudos konferencijoje reikalavo, kad kongresas siektų įstatymo, draudžiančio uždarinėti įmones ir keltis į užsienį, kur yra pigesnės darbo rankos.

— Lėktuvų eismo kontrolieriai ruošiasi balsavimams pasisakyti, kad jie nori organizuotis į profsąjungą. Kaip žinia, kontrolierių profsąjungą 1981 metais sugriovė prez. Reaganas.

— Beveik metus streikuojantys Hartford, Conn. ginklų Colt fabriko darbininkai reikalauja, kad federalinė valdžia fabrikui neduotų užsakymų. Fabrikas operuoja streiklaužiais.

— Jau daugiau kaip 50 Amerikos miestuose susiorganizavo komitetai balandžio 25 dienos demonstracijoms, nukreiptoms prieš prez. Reagano politiką Centro Amerikoje ir Pietų Afrikoje. Pagrindinės demonstracijos vyks Washington ir San Francisco miestuose.

— Kongrese pasireiškė pasipriešinimas prez. Reagano planui, kad pensininkų mokestis už Medicare būtų kas mėnesį pabrangintas po \$4.92 apsidraudimui nuo katastrofiškos susirgimų.

— Britanijos prekybininkų Morgan Greenfell bankas siūlo finansuoti JAV eksportą į TSRS.

— Vakarų Vokietijos užsienio reikalų ministras Genscher sako, jog Vakarų Vokietijos geri santykiai su Tarybų Sąjunga yra svarbu visai Vakarų Europai.

keturios iš minėtų penkių Centrinės Amerikos valstybių. Prieš ją pasisakė tik Jungtinės Amerikos Valstijos ir Hondūras. Norisi tikėti, kad, nežiūrint visų sunkumų, tokių, kaip neteisėtas ginklų tiekimas Nikaragvos kontrrevoliucionieriams (ginklų, perkamų net už „Irangite“ uždirbtus pinigus ir kt.), taikus konfliktų šiame regione sureguliuojimas bus tęsiamas ir duos teigiamus rezultatus.

A. Algirdaitis

1987 U.S. RAM

VILNIS
Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00; Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Daugnacionalių korporacijų pelnams nebūtų amen, bet . . .

Automobilių pramonės darbininkai liarmuoja, kad iš Japonijos importuojamos automašinos juos stumia iš darbo. Bevoik nevaržoma prekyba su užsienio šalimis stumia Amerikos darbininkus iš darbų ir kitose pramonės šakose, ypač manufaktūrinėse. Pavyzdžiui, departamentinėse parduotuvėse nacionalinės tekstilės darosi sunku rasti, didžiausi ritimai audeklų vis užsieniniai. Netgi gatavai pasiūtus drapanos kai kurios užsieninės. Iš Brazilijos importuotų batų krūvos. Besipuikuojantys televizoriai daugiausia gaminti Taiwane, meškeriojimui kablukai — Haiityje, vaikams žaislai — Rytų Azijos šalyse ar Japonijoje ir t. t.

Tokia gausa Amerikos rinkoje svetur gamintų prekių kraštui neina į naudą. Praeitais metais išmokėjimų užsieniui deficitas buvo jau \$170 milijonų! Vadinasi, už tiek buvo daugiau pirktą negu parduota. Ne juokais yra sakoma, kad Amerika niekad nebuvo tiek daug įsiskolinusi užsienio šalims, kaip dabar.

Liaudies nuotaikos pageidauja, kad importą iš užsienio šalių reikia suvaržyti, apkrauti muitais, kad užsienio gaminiams būtų sunkiau veržtis į šalies rinką. Tokių nuotaikų nemaža yra ir kongrese. Tačiau prez. Reaganas apie tai nenori girdėti. Jis už visame kapitalistiniame pasaulyje konkurencinį "competatyvinių" kapitalizmą, už tarp šalių nevaržomą prekybos konkurenciją.

Neseniai įvykusiame susitikime su didžiojo biznio galvomis (executives) prezidentas juos ragino siekti amerikietišku gaminių pranašumo, kad prekės su "Made in America" ženklu būtų pranašesnės-geresnės už kitur gamintąsias. Girdi, tik taip bus galima nukonkuruoti užsieniečius ir sumažinti prekybos su užsieniu išmokėjimų nuostolius-deficitą. Atrodo nekvailas raginimas, bet prezidentas tokiu raginimu, matyt, nuo žmonių slepia ką kitą.

Kas nežino, kad daugnacionalinė korporacija Zenith televizorius gamina Taiwane. Kas nežino, kad Japonijos automobilių pramonėje ir General Motors, ir Fordas turi investavę milijoninius kapitalus. Arba, Filipinuose tekstilės pramonė amerikietišku kompanijų rankose, Brazilijoje batų pramonėje dominuoja amerikietiška kompanija Clark ir taip visur kapitalistiniame pasaulyje amerikietišku daugnacionalinių korporacijų, kompanijų ir visokių biznių pilna kur tik pasisuksi.

Joms ten darbininkai dirba už duonos pluta ir žiupsnelį druskos. Ten bet ką pagaminti atsieina labai pigiai. Na, vagonais, laivais, transporto lėktuvais tuos gaminius ir grūda Amerikon, o čia parduoda už brangius dolerius. Pelnus daro neapsakomus. Jeigu Amerika importą suvaržytų, jų neapsakomiems pelnams, žinoma, nebūtų amen, bet jie keleriopai sumažėtų.

Afro-amerikietis Chicagoje išsaina laimėtoju

Per ką tik vykusios Chicagoje pirminių rinkimų rinkiminės kampanijos metu į miestą buvo suvažiavę visos šalies beveik visų didžiųjų laikraščių korespondentai televizijos bei radijo tinklų komentatoriai. Ir ko jie nepiraišė ir neprišnekėjo Amerikos liaudžiai apie Chicago žmonių politines nuotaikas bei patį miestą! Labiausiai akcentavo, kad Chicago yra segreguotas miestas, žmonės gyvena pasidalinę afro-amerikiečių ir baltųjų getuose.

Išties, Chicago padalinta į afro-amerikiečių ir baltųjų getus. Baltieji juodos spalvos žmonių į savo rajonus geruoju neįsileidžia. Dažnai vyksta rasiniai išpuoliai, netgi susirėmimai. Ypač atmenamas susirėmimas anais metais Marquette Parke. Tačiau Chicago yra ir pažangiu, liberališku nuotaikų žmonių miestas.

Prieš ketverius metus Harold Washingtonas laimėjęs miesto mero rinkimus, nors pradžioje miesto taryboje aldermano Vrdolyak klika kiek įmanydama jam darė trukdymų, bet per ketverius metus H. Washington parodė, jog jis yra toks miesto gaspadorius, kokį Chicago vargiai kada yra turėjusi. Apvalė miesto valdžią nuo "dėdžių" ir "tetų" proteguojamų tarnautojų, apvalė miestą nuo šiukšlių, mylių ir mylias atremontavo sulūžusių šaligatvių ir t. t.

Žinoma, už jį balsavo daugiausia jo rasės rinkėjų, bet nemaža balsavo ir baltųjų liberalų bei sveikai galvojančių rinkėjų. Ypač daug balsavo darbininkų ir varguomenės armijos žmonių, nes jo dienos darbotvarkėje ne tik bendri miesto reikalai, o ir benamių, nedavalgiusių ir bedarbių problemos, kurios jo dėmesio centre lygiai taip, kaip visi kiti.

Neginėjiamu faktu yra, kad po 1983 metų kilusi rasistų stovykloje panika, kad rinkimus laimėjo negras, dabar po ketverių metų atslūgusi. Daug rasistine propaganda suklaidintų žmonių dasiprotėjo, ir už jį atidavė savo balsus, nežiūrint kad rasistinės jėgos bandė rinkėjams pūsti į akis dūmus, jog rinkimai yra rungtynės tarp rasų, vienai ar antrai laimėti.

Harold Washingtonas laimėjęs pirminius rinkimus, laimės tikrinius, nes Chicagoje laimėti respublikonui, kol kas progų nėra.

2

KAS YRA TAS "GLOSNOT"

Po TSKP XXVII suvažiavimo pas mus Amerikoje reakcinėje buržuazinėje spaudoje prasidėjo dažnas rusiško žodžio "glosnot" linksniavimas. Vieni sako, jog žodis "glosnot" yra atvirumas ir aiškina, kad TSKP XXVII suvažiavimas paskelbė "glosnot" užsidariusiai Tarybų Sąjungoje socialinei sistemai išeiti į viešumą. Kiti sako, jog žodis "glosnot" yra pataisymas ir aiškina taip: kadangi Tarybų Sąjungoje socialinė sistema yra "sugedusi", tai TSKP XXVII suvažiavimas "glosnot" paskelbė socialinę sistemą pataisyti. Tarybų Lietuvoje žodį "glosnot" vadina žodžiu persitvarkymas.

TSKP XXVII suvažiavimas persitvarkymą paskelbė dėl to, kaip pažymėjo N. Gorbačiovas TSKP Centro Komiteto plenumo sausio 27 d., kad buvo gana paplitęs paviršutiniškas komunizmo įsisavinimas ir abstraktūs samprotavimai. Tai savo ruožtu menkino istorinę socializmo reikšmę, silpnino socialistinės ideologijos poveikį. Toks požiūris į teoriją negalėjo neigiamai neatsiliepti — ir tikrai atsiliepė — visuomenės mokslams, jų vaidmeniui visuomenėje. Faktas, kad buvo neretai skatinimas visoks cholinis teorizavimas, neliečiantis niekieno interesų ir gyvybinių problemų, o mėginimai konstruktyviai analizuoti ir iškelti naujas idėjas nesulaukdavo pritarimo.

Ryšium su visa tuo TSKP XXVII suvažiavimas ir nutarė, jog reikia persitvarkyti, kad "stagnacijos procesai būtų įveikti, sulaužytas stabdymo mechanizmas ir imtasi prioritetingo socializmo sferos vystymo vis geresnėmis tarybinių žmonių poreikių geromis aptarnavimo sąlygomis tenkinimas . . . Iš pagrindų atnaujinti visas šalies gyvenimo sritis, suteikti socializmui moderniausias visuomenės organizavimo formas, kuo plačiau atskleisti humanistinį santvarkos pobūdį visais įmanomais aspektais — ekonominiu, socialiniu-politiniu ir doroviniu".

Norint to viso pasiekti, TSKP Centro Komiteto plenumo M. Gorbačiovas kalbėjo, "svarbus visų tarybinės gyvenimo sferų demokratizavimas. Su juo mes siejame darbo žmonių iniciatyvos plėtojimą, viso socialistinės potencialo atskleidimą. Jis reikalingas tam, kad būtų galima žengti į priekį, kad visuomenėje stiprėtų teisėtumas ir triumfuotų teisingumas, kad įsi-

tvirtintų tokia moralinė atmosfera, kurioje žmogus laisvai gyvena ir vaisingai dirba".

Dar neseniai TSKP XXVII suvažiavimas paskelbė persitvarkymą, bet jis jau jaučiamas ne tik antitarybininkų džiaugsmui, kad Maskvos gatvėse žydai sionistai "refusenikai" jau šturmuoja išpuoliais prieš TSRS emigracijos įstatymą ir Tarybų valdžią jau iš kalbėjimų paleidžia disidentus, bet ir Lietuvoje. Kas gali pasakyti, kad nepersitvarko plačiai žinomas laikraštis "Gimtasis kraštas". Arba pasišnekėkime su iš Lietuvos atvykusiais pasisvečiuoti Amerikon. Girdi, nuo dabar balsuosime nebe už išstatytą vieną kandidatą, bet už vieną iš išstatytų dviejų ar trijų kandidatų. Jeigu darbo vadovas klysta, darbininkas drąsiai galės pasakyti jam į akis, kad tu, drauge, klysti ir už tai nebus išmestas nei iš darbo su vadovu neturės nemalonumų.

Kad persitvarkymas šalyje jau vyksta akcentavo ir M. Gorbačiovas minėtame Centro Komiteto plenumo. Anot jo, "turtingesnis darosi partinių organizacijų gyvenimas. Plečiama kritika ir savikritika. Aktyviau emė dirbti masinės informacijos priemonės . . . Principingumo ir kritiškumo aplinkoje vyko kūrybinių sąjungų suvažiavimai. Steigiamos naujos visuomenės organizacijos. Įkurta Sąjunginė karo ir darbo veteranų organizacija. Įsteigtas Tarybinis kultūros fondas".

Persitvarkymas nėra lengvas dalykas. Kaip sako M. Gorbačiovas, "jam daro visokiausių kliūčių, dar tebėra išsisklaidę administraciniai biurokratiniai valdymo metodai, nepriimamos tos ūkininkavimo formos, kurios nesiderina su tradiciškai susiklosčiusiu supratimu. Kai kuriems draugams, matyt, sunku susivokti, kad demokratizmas — ne šūkis, o persitvarkymo esmė. Reikia ypač išskirti klausimą dėl įmonių, gamybos vienetų, cechų, skyrių, gamybos barų, fermų ir grandžių vadovų, brigadininkų ir meistru renkamumo".

Nežiūrint kaip sunku persitvarkyti iš seno į naują, bet tenka tikėti, kaip visoje Tarybų Sąjungoje, taip ir jos sudėtyje esančioje Tarybų Lietuvoje suplevėsuos dar ryškiau socialistinė vėliava, vedanti liaudį į komunistinį rūmą, kuriame bus visiems vietos, kuriame girdės kiekvienas žmogus.

S. J. Jokubka

KUKRYNIKŲ PIEŠ.

„ISTORIJS PAMOKOS“.

Kukrynikų pieš. („Pravda“)
Vilnis, 1987 m. kovo 19 d.

Ar grįžtu į "Pataisytą" Lietuvą?

TSKP XXVII suvažiavimo paskelbtas "glosnost" (viešuma) ir prasidėjęs ta kryptimi tarybiniam gyvenime persitvarkymas — žengti spartesniais žingsniais į vis aukštesnes žmonėms gerbuvio pakopas, buržuaziniams lietuviams nacionalistams daugiau kaip nepatinka. Nė viename jų laikraštyje, net gi su žiburiu žmogus nerasi gero žodelio apie vykstantį tenai persilaužimą į atvirumą, į socialinio politinio gyvenimo demokratizavimą. Žinoma, komentuoja, bet, kaip įprasta, pagal kažin kieno užsakyką, antitarybiniais stereotipais.

Nacionalistai negali užmiršti Smetonos valdžioje turėtų šiltų ir sočių vietų, dvarų centrų bei centrų, valakinių ūkių. Netgi kultūrininkams nacionalistams fašizmu atsiduodanti kultūra arčiau širdies už universalią kultūrą. Todėl nė truputį nenuostabu, kad jiems niekad nebuvo, nėra ir nebus kas nors gero Tarybų Sąjungoje ir jos sudėtyje esančiuose Tarybų Lietuvoje. Vykstantys dabar Tarybų Sąjungoje ir Lietuvoje persitvarkymai jiems, kai rašo "Dirvos" Vytautas Meškauskas, "Gorbačiovo pataisais tik partijos, bet ne santvarkos". Vadinas, jie nori santvarkos pataisų ir tokių pataisų, kad santvarka būtų tokia, kokia buvo charistinėje Rusijoje bei buržuazinėje Lietuvoje. Tada jiems būtų kas kita, Gorbačiova keltų ant rankų. Tai svajonės, kad Lietuva būtų pagal jų kūrpalį.

Daleiskime, kad Gorbačiovas Lietuvoje tarybinę santvarką "pataisytų" taip, kaip nacionalistai nori. Gražintų jiems tokias pat šiltas ir sočias valdžioje vietas, kokias turėjo Smetonos valdymo metais, gražintų dvarų centrus, valakinius ūkius, fabrikus, bižnius ir p. Kiek jų grįžtų Lietuvon! Labai

mažai. Paskui nacionalistų "vadavimo" politiką sekantys buvę valdininkėliai, policininkėliai, Smetonos valdžios proteguoti ūkininkėliai, šiauliai ir kiti tolygūs, galima eiti lažybų — negrįžtų.

Negrįžtų dėl to, kad čia jie turi Marquette Parke ir kitur geresnėse vietose įsitaisę pilaites (bungalows) su toiletais viduje, su įvesta šilto ir šalto vandens kanalizacija, garaže po automobilį, o kai kurie net po du, į kaimiečių turgų maisto nereikia eiti, supermarketuose visko pilna... Sugrįžus "pataisytą" Lietuvon, būtų kitaip. Tiesa, galėtų, turėti po tarnaitę ar dvi, žmonės juos vadintų ponais, bet naktį reikėtų iš po lovos išsitraukti naktinis puodas, maisto reiktų eiti į kaimiečių turgų, kur nors toliau pavažiuoti nebūtų automobilio.

Sekančių paskui nacionalistų "vadavimo" politiką buvusių valdininkėlių, policininkėlių bei ūkininkėlių, šaulių nei surištų nebūtų galima nuvežti į "pataisytą" Lietuvą. Kuriems būtų proga valdyti "pataisytą" Lietuvą taip, kaip valdė Smetonos valdymo metais — grįžtų bet irgi vargiai ar visi. Čia jie turi Floridą, Kaliforniją, Hot Springs ir kitur šiltas bei šiltesnes vietas paatostogavimui, senatvės pabaigimui... "Pataisytoje" Lietuvoje to neturėtų. Nors turėtų sugrąžintus dvarų centrus, valakinius ūkius, fabrikus ir bižnius, bet būtų kaip buvo buržuazinėje Lietuvoje, kad reikėjo būti dideliu turėju, kad būtų galėjęs pasitrankyti į užsienio šalyse šiltose vietose paatostogauti. Nacionalistiniu protu galvojančių būtų daug geriau, kad būtų Lietuva "nepataisytą". Nereiktų grįžti, o negrįžti per tiek metų "vadavus, būtų nei šis, nei tas."

J. Žaliukas

Sveiko proto deficitas

"Amerikos balso" lietuvių redakcija paskelbė kelias metines apžvalgas. Kažkaip savaime dėmesys krypta į kultūrinio išsivijimo gyvenimo apžvalgą. Gal todėl, kad ši sritis yra kartu pastoviausias ryšys su tėvyne.

Praėjusiais metais dėmesio susilaukė istoriko Prano Cepėno, sociologo Vytauto Kavolio, literato Leonardo Žitkevičiaus knygos. Buvo surengtos kelios dailės parodos, taip pat — Lietuvos dailininkų. Čikagos lietuvių opera stato vilniečio kompozitoriaus Vytauto Bražinskio operą „Kristijonas". Būta ir kitų kultūrinių įvykių. O vis dėlto — poslinkių nedaug. Imkime romano žanrą, kuris, anot išsivijimos enciklopedijos, vyrauja emigracinėje literatūroje. Bet 1986-ųjų Literatūros draugijos premija liko neįteikta, nes nebuvo kam.

Žymesni emigraciniai rašytojai, kaip Jurgis Gilauda, Kazys Almenas, kiti, pasiliko už metinės apžvalgos rėmų, nes nieko neparašė.

Poetai, dramaturgai irgi neturėjo kuo pasigarsinti. Bet nemanykite, kad metinės apžvalgos sudarytojai vieno žanro nesugebėtų pakeisti kitu, nors ir ne literatūriniu. Turiu galvoje vadinamąją „Lietuvos partizaninę literatūrą", o tiksliau — banditinį pokario pagrindį garbinančią rašliavą. Čia, manytume, negali būti dviejų nuomonių — apie pokario banditų „žygdarbių" byloja Lietuvos žmonių atmintis, o vii liudininkai. Tačiau

Vilnis, 1987 m. kovo 19 d.

"Amerikos balso" redaktorius, atrod, ne faktai domina: būtinas antitarybinės emocijos. Tuo tikslu apžvalgon praslydo išsivijimos kultūrai apskritai nieko nedavę perbėgėliai, vis žadantys papildyti tuštokas emigrantų knygų lentynas antitarybinę lektūrą, tuo pačiu — atsiskaityti su nekencijama tėviške... Keista, kad nešvari antitarybiškumo banga plūstelėjo iš „Amerikos balso" dabar, kada nustotvi pastovesni kultūriniai kontaktai su Lietuva. Užtat nieko keisto, kad išsivijimos metinėje kultūrinėje apžvalgoje neatsirado vietos J. Lapo istorinei studijai apie lietuvių Amerikos kinematografe, liko net nepaminėta M. Gimbutienės etnografinė studija, išėjusi Lietuvoje. Neliko vietos apžvalgoje ir Lituaniistikos institutui, ir Lituaniistikos katedrai prie Ilinojaus universiteto. Vietoje išsivijimos kultūros entuziazmo išgirdome tik nieko bendro su kultūra neturinčią demagogiją ir pažadus tokio stiliaus laikytis ateityje...

Blėstant išsivijimos kultūriniais židiniais, belieka vienas kelias — glaudžiau bendrauti su Lietuva. Ištūrinės išsivijimos gyvenimo pasarųjų metų apžvalgos apie tai lyg ir bylotų. Todėl keista yra klausytis demagogiškų išvedžiojimų, tarsi kultūrinė situacija, lyginant su Lietuva, būtų atvirkščiai proporcinga. Čia, sakytume, jau reikia sveiko proto.

J. Beržinis

LIETUVIAI SPALIO REVOLIUCIJOJE

Į carinės Rusijos gilumą Lietuvos gyventojai, ieškodami pragyvenimo šaltinio, ėmė traukti XX a. pradžioje. Jie apsigyvendavo Peterburge, Maskvoje, Nižnij Novgorode, Rygoje ir kitur. 1910 m. Peterburge ir jo priemiesčiuose gyveno apie 11 000 lietuvių, o Rygoje jų buvo 35 000. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, kartu su evakuojamomis įmonėmis, įstaigomis, mokyklomis patraukė dešimtys tūkstančių lietuvių. Petrograde ir jo apylinkėse apsigyveno apie 150 000, Maskvoje — per 12 000 išeivių iš Lietuvos. Po kelias dešimtis tūkstančių jų apsisitojo Ukrainoje, Kaukaze, Sibire. Daugiau kaip 60 000 lietuvių tarnavo carinėje kariuomenėje. Iš viso pabėgėlių galėjo būti apie 300 tūkstančių.

Lietuvos darbo žmonės, veikiami Rusijos darbininkų klasės ir bolševikų partijos, greitai įsijungė į revoliucinę kovą. Pradėjo veikti įvairūs lietuvių revoliuciniai rateliai. Lietuviai bolševikai labai sustiprino savo pozicijas po Vasario revoliucijos. 1917 m. balandžio 12 d. (senuoju stiliumi kovo 30 d.) buvo pradėtas spausdinti pirmas lietuvių bolševikinis laikraštis „Tiesa", kuris buvo platinamas visos Rusijos lietuvių tarpe.

1917 m. rugsėjo 10 (23) d. buvo išspręstas svarbus organizacinis klausimas — sudarytas lietuvių bolševikų Rusijoje organas — RSDDP(b) Lietuvių sekcijų Laikinasis Centro Biuras (V. Kapsukas, Z. Angarietis ir J. Dumša). Lietuviai bolševikai, nors jų buvo ir nedaug, išsikovojo didžiausią autoritetą Rusijoje gyvenančių lietuvių tarpe.

Istorinėmis spalio revoliucijos dienomis lietuvių darbininkai, kareiviai ir jūreiviai Raudonosios gvardijos būrių ar kitų karinių dalių gretose dalyvavo mūšiuose už revoliuciją, vykdė įvairias kovines ir partines užduotis. Aktyvūs spalio revoliucijos dalyviai Petrograde buvo žymūs revoliucinio judėjimo veikėjai V. Kapsukas ir Z. Angarietis. Iškart po revoliucijos pergalės V. Kapsukas partijos buvo pasiūstas kaip komisaras ir frontą kovoti su kontrrevoliucine Krasnovo kariuomene. Vėliau jis buvo paskirtas valstybės izdo komisarų Petrograde. Z. Angarietis sukilimo dienomis dalyvavo Petrogrado miesto dūmos posėdžiuose, informavo partinius organus apie kontrrevoliucinius dūmos nutarimus. Jis prisidėjo ir malšinant junkerių maištą mieste.

Ukmergiškis Adolfas Godliauskas tomis dienomis mašinistu tarnavo legendiniame kreiseryje „Aurora". Iš jo patrankos šūviu buvo paskelbta Žiemos rūmų šturmo pradžia.

Žiemos rūmus — paskutinę buržuazijos citadelę Petrograde — šturmavo lietuviai revoliucionieriai B. Jusius, P. Kirstukas, A. Kisielius, B. Latvinas, S. Mickevičius, broliai A. ir V. Penkaičiai ir kiti. Karo medicinos prietaisų gamyklos darbininko, zarasiškio J. Baltrūno vadovaujamas penkių šimtų tos įmonės raudonarmiečių būrys nuginklavo junkerius, Žiemos rūmuose saugojusius Laikinąją vyriausybę bei smogiamąjį moterų batalioną.

Sukilėlių gretose Petrograde kovėsi šimtai lietuvių. Tai D. Andrėjatis, J. Bernotas, P. Bieliauskas, M. Bieliūnas, D. Budinas, J. Dumša, K. Giedrys, J. Lenkaitis, F. Norvydas, J. Opanskis, R. Rasikas ir daugelis kitų. Neįmanoma suminėti visų žinomų ir nežinomų spalio revoliucijos Petrograde dalyvių lietuvių, negailėjusių jėgų socialinės revoliucijos pergalėi

pasiekti ir apginti.

Maskvoje už Tarybų valdžios pergalę aktyviai kovėsi lietuviai darbo žmonės. Tai J. Šlekonis, E. Stankaitė. Aktyvūs revoliucionieriai buvo iš Kauno evakuoto brolių Tilmansų fabriko darbininkai: A. Gerulaitis, G. Kaprolaitis, M. Kaunaitė, A. Mancevičius, L. Narkevičius, T. ir A. Niemcinskai, M. Seklickas, K. Taujanskas, A. Varnas ir kiti. 200 raudongvardiečių būriui vadovavo J. Kybartas. Vėliau J. Kybartas kovojo už Tarybų valdžią Ukrainoje, mušė baltagvardiečius Pietų fronte.

Daug lietuvių už Tarybų valdžią kovojo Ukrainoje. Jekaterinoslave (dabar Dnepropetrovskas) buvo suorganizuota lietuvių kovinė draugovė, kurioje buvo apie 40 kovotojų. Jų gretose buvo K. Klorys, P. Dubrindis, S. Paliukas, K. Plioplys, A. Poškus, A. Putrius, V. Ramonas, A. Šlekys ir kiti. Kamenskijoje ir kitur už revoliucijos pergalę kovojo broliai Liaudžiai, J. Kubickis. Spalio dienomis Voronežo tarybinei milicijai vadovavo P. Stankevičius, vėliau kovojęs Raudonosios Armijos gretose. Odesos lietuviai bolševikai kovai už Tarybų valdžią suorganizavo 1 700 vyrų kovinę draugovę, kuriai už pasižymėjimą mūšiuose buvo pareikšta „ypatinga padėka". Tik šios draugovės kovotojams buvo patikėta svarbiausių miesto įstaigų apsauga.

Svarbų partinį darbą XII armijoje (Rygoje) atliko K. Rimša. Be to, jis buvo vienas iš aktyviausių Tarybų valdžios organizatorių Tartu (Estijoje). Už revoliucijos pergalę čia kovojo ir M. Pelėdžiūtė, K. Požela — vėliau vienas žymiausių Lietuvos KP veikėjų. 1918 m. kovo mėnesį susikūrusios Kubanės—Juodosios jūros Respublikos vyriausybės nariais buvo kelias lietuvių Respublikos Liaudies Komisarų Tarybos pirmininku buvo P. Balys, švietimo liaudies komisarų — K. Rimša, užsienio ir tautinių mažumų reikalų liaudies komisarų pavaduotojas — J. Žiugžda. Vienas aktyviausių Raudonosios gvardijos organizatorių Tuoloje buvo V. Kadziulis. Kovos grupė Nižnij Tagilo rajone (Uralas) vadovavo J. Puteikis. Raudonosios gvardijos gretose už Tarybų valdžią Simferopolyje kovojo J. Pranckūnas, Novorosijske — V. Baškys, Voroneže — B. Matusevičius, P. Stankevičius. Nemažą indėlį į revoliucijos pergalę įnešė Sibiro lietuviai. Po Vasario revoliucijos į Omską atvyko apie 300 Didžiosios Britanijos lietuvių komunistų sąjungos narių. Daugelis jų kovėsi už Tarybų valdžią raudongvardiečių bei raudonųjų partizanų eilėse, kovojo su Semionovo gaujomis.

Neįmanoma išvardyti visų mūsų kraštiečių, Tarybų valdžią kūrusių visuose buvusios carinės Rusijos imperijos kampeliuose.

Spalio revoliucijos dalyvis kėdainiškis F. Barasevičius — vienintelis mūsų tautietis, palaidotas prie Kremliaus sienos. Tačiau ne vienas jis padėjo galvą už revoliucijos pergalę, ne vien jo krauju iškovota spalio revoliucijos pergalė.

Daug lietuvių tapo žymiais Raudonosios Armijos karvedžiais, Plietinio karo Rusijoje didvyriais. Lietuvių tauta niekada nepamirš J. Uborevičiaus, J. Smuškevičiaus, V. Putnos, J. Blaževičiaus, A. Juškevičiaus, J. Vareikio ir kitų.

Spalio revoliucija pradėjo naują erą žmonijos istorijoje — socializmo ir komunizmo pergalės erą. Ir mes galime didžiuotis, kad šios eros pradžioje stovėjo ir lietuviai.

Alvydas Lukoševičius

3

Apie veiklą... dėl veiklos

Pasibaigė dar vieneri metai. Juos galima vadinti įvairiai. Taip ir daroma skirtinguose pasaulio kampeliuose. Pavyzdžiui, japonams jie buvo tigro metais...

O kaip praėjusius būtų galima pavadinti, žvelgiant iš grynai lietuviško taško?

Aš asmeniškai manyčiau, kad jie buvo „veiklos“ metai... Tegul skaitytas man atleidžia už kabutes, kurias prikėriau prie šio žodžio, bet jos, dievaži, būtinos.

...Taigi apie „veiklą“. Ji kažkaip vis labiau išstumia „vadavimą“. Ar tai per daugelį dešimtmečių pabodo „pasėkmingai vaduoti Lietuvą“, ar atėjo tokia mada — tačiau vis daugiau „veikiama“.

Tai yra pastebėjė ir čikagiškiai „Akiračiai“, kurie rašė: „Jei kam nors pavyktų suskaičiuoti, kiek išivijoje per metus įvyksta organizacijų, sambūrių, politinių ar ideologinių sąjūdžių ar vietinių draugijų suvažiavimų, seimų, kongresų, konferencijų, simpoziumų ar studijinių savaičių, gautųsi tikrai įspūdingas skaičius. Pagalvotume, kad lietuviai yra geriausiai organizuoti ir veikliausia tautinė mažuma Jungtinėse Valstijose.“

...Kalbos ir rezolucijos pasirodė mados reikalas ir tariamos visuomenės veiklos nauja išraiška“.

Ypač norėčiau atkreipti dėmesį į pastaruosius „Akiračių“ žodžius. Juk tos begalinės kalbos ir rezolucijos — ne apie kopūstus su lietuviškais dešromis virimo receptus; jos dažniausiai skirtos Lietuvai, joje gyvenantiems žmonėms. Ir jos ne taip jau retai peržengia nekalto politinio sapaliojimo ribas ir tampa piktybinėmis: tada, kai su jomis mėginama išeiti į „platesnį pasaulį“.

Vis kartojami trafaretiniai pažadai „neužmiršti“, „kovoti“, „ginti kenčiančius brolius ir seseris“...

Yra dar vienas niuansas. Visas šis bruzdesys, kurį sudaro organizacijos ir organizacijėlės, renginiai-renginėliai per „Laisvąją Europą“ ar Vatikano radiją pris-

tatoma kaip rimta politinė veikla. Kitaip tariant, iš varlės pučiamas jautis. „Pūtejai“ varžosi vienas su kitu. Beje, vis daugiau ir tokių, kurie supranta tikrąją šios „veiklos“ esmę. Juk balsų, panašių į cituotą iš „Akiračių“, girdisi ir daugiau. Netgi žinomas Lietuvos bendruomenės veikėjas Bronius Nainys atvirauja Čikagos klerikalų „Drauge“:

„Gal ir pats Viešpats Dievas, Visagalis ir Visažinantis, nebesurokuos, kiek tų gražių žodelių mes pribarstom...“

Dėl „žodelių“ skaičiaus — šventa tiesa. Tik jokia būdu nenorėčiau sutikti, kad tie „žodeliai“, anot B. Nainio, būtų „gražūs“: ne taip retas jų meluoja arba šmeižia.

Bet grįžkime prie „veiklos“. Konferencijų, seimų-seimelių, pobūvių-pobūvėlių metu sprendžiami visiškai visi klausimai!

Tuo dar kartą įsitikinau perskaitęs, berods, tame pat „Drauge“ rašinių apgė kažkokių „Vilniaus krašto lietuvių sąjungos“ vadų pobūvių. Be kitų didžiųjų dalykų, pranešama, kad jų pastangų dėka „didžia dalimi nulemta, kad Lietuvos krikšto jubiliejus minėjimas iš Kauno būtų perkeltas į Vilnių“. Dabar priduriama, kad „tą patvirtinančios tikros žinios“.

Po to žmogus jau visiškai nebesistebi perskaitęs, kad minimi veikėjai priėmė ir tokią rezoluciją:

„Dėl Vilniaus ir jo krašto turime viską paaukoti, įskaitant ir gyvybę“.

Argi ne pasiaukojanti „veikla“? Tiesa, taisyk gyvybių paaukota nebuvo: viskas baigėsi tradiciniu kiurčiu, kam dar kalbėti, o kam — jau ne.

Tai tokia toji „veikla“, kurios tik mažą dalytę pamėginau čia atspindėti. Bet ir tai rodo, kad tam tikruose lietuviškuose sluoksniuose praėjė metai buvo „veiklos“ metai.

Na, o šie? Kaip sakoma: pagyvensime, pamatysime... J. L.

KOMENTARAI, VEIKĖJAI, SAVIREKLAMA IR „RŪPESTIS“

Kam teko susidurti su amerikiečių gyvenimo realijomis, tie gerai žino, kad vienu svarbiausiųjų rūpesčių yra noras pasigarsinti. Kaip liaudy sako: kas pakels šuniui koją, jei ne jis pats?

Pastaruoju metu „kojos pakėlimo“ problemą sprendžia daugybė lietuviškos kilmės veikėjų ir nemažai organizacijų. Daug kam labai jau norisi pasigarsinti, parodyti — žiūrėkite, aš dar gyvas ir netgi „veikiu“. Tai kyšote kyšo iš sveikinimų, kuriuos dosniai Lietuvos link pažėrė ištisa galerija veikėjų.

Štai save tituluojantis „Lietuvos generaliniu konsulu Niujorke“ A. Simutis sako, kad jam praėjė metai „paliko sunkių pergyvenimų“. Juos, girdi, jam sukėlusį Černobylio nelaimė. Dar daugiau jį liūdi, na „Lietuvą spaudžias režimas“. Sako: „per pagrindžio spaudą ir kitais keliais pasaulio lietuviai stebi įvykius Lietuvoje ir neblogai informuoti“.

Sako: „kalbu kaip pilnai pripažintas Lietuvos generalinis konsulas Niujorke“. Tačiau kas jį pripažino ir kokios Lietuvos konsulu yra ponas Simutis, jis nepasakė. O ir pasakyti nėra ko...

Kitas savęs garsintojas — Stasys Lozoraitis — irgi skelbiasi esąs gyvas ir atliekąs didžiulius darbus lietuvių bei ir Lietuvai.

„Užsienyje turime išlaikyti lietuvišką dvasią naujų kartų širdyse“. Būtų žymiai įdomiau, jei jis pasakytų, kaip ta lietuviška dvasi-

ta laikosi amerikietiška ar vikiškame kūne? Tektų pripažinti, kad labai silpnai, tačiau tai netinka savireklamai. Savireklamai tinka štai kas:

„Didžiausias mūsų dėmesys... turi būti nukreiptas į Lietuvą, vargstančią, bet dirbančią ir kovojančią“.

Atrodytų, kad Pasaulio lietuvių bendruomenės didžiausiu rūpesčiu turėtų būti savo kiemo, tai yra išivijos, reikalų tvarkymas ir lietuviškos palaikymas išivijoje. Lietuvoje yra kam tvarkytis ir be Pasaulio lietuvių bendruomenės, ir ten tvarkomasi puikiai. O štai Valstijose reikalai nekokie. B. Nainys per „Drauge“ laikraštį paporino:

„O lituanistinis švietimas yra pats didysis LB rūpestis. Dažnai priekaištaujant, barami, kritikuojami, kad jie savo uždavinio neatlieka“. Anot Nainio, šis sunkus ir nemalonus darbas pasunkėja ir dėl to, kad išivija tiesiog kišenės užsiuva, išgirdusi apie aukas „lietuviškumui išlaikyti ir lietuviukų mokymui lietuvių kalbos“.

Baigdamas B. Nainys priduria: „Prasmingiausias ir reikalingiausias šiuo metu darbas yra lituanistinis švietimas“.

Viskas aišku, ar ne? Tačiau Bendruomenės vadai nusiteikia kitaip: jiems svarbiausia — savireklama. Ir todėl girdim, kad „padedama“ Lietuvai, kuri, beje, pati noriai padėtų, pavyzdžiui, lituanistiniam švietime. Ir padeda. Jau daug

KARIKATŪRISTO AKIMIS

MONOPOLIŲ PANCIUOSE.

A. Umiarovo („Izvestijos“) pieš.

CERNOBYLIO ATOMINĖ IR JOS ZONA

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas Andrejus Gromyka įteikė Lenino ordinus ir medalius ryšium su Tarybų Sąjungos Didvyrio ir Socialistinio Darbo Didvyrio vardo suteikimu grupei kariškių ir civilių asmenų, pasižymėjusių likviduojant avarijos padarinius Černobylio atominėje elektrinėje. Šia proga A. Gromyka, be kita ko, pasakė: „Taip, Černobylis buvo mūsų bendras skausmas. Bet jis kartu tapo tarybinio žmogaus kovos prieš stichiją simboliu. Žygdarbis Černobilyje — tai mūsų gaisrininkų didvyriškumas, kurie užgesino mirtį nesšančią ugnį, tai mūsų kariškių didvyriškumas, kurie pastoviai yra pirmose kovos su radiacija gretose, tai mūsų statybininkų didvyriškumas, kurie atliko unikalius tiek mūsų šalies, tiek ir pasaulinėje praktikoje darbus užkonservuojant sugriautą energetinį bloką.“

Kaip atrodo Černobylio atominė elektrinė šiandien? Kas vyksta aplinkiniuose rajonuose ir visų pirma 30 kilometrų spindulio zonoje, iš kurios buvo evakuoti gyventojai? Apie tai buvo kalbama sausio 16 d. Maskvoje įvykusioje spaudos konferencijoje. Joje kartu su tarybiniais specialistais dalyvavo ir Tarptautinės atominės energijos agentūros TATENA (International Atomic Energy Agency) vadovai. TATENA generalinis direktorius H. Bliksas pranešė Tarybų Sąjungos ir užsienio žurnalistams, kad kaip ir pirmojo vizito po avarijos metu, taip ir šį kartą TATENA delegacijai buvo sudarytos galimybės susipažinti su visais Černobylio atominės elektrinės objektais. Mes apžiūrėjome, pareiškė H. Bliksas, vėl paleistus ir visu spartumu dirbančius pirmąjį ir antrąjį elektrinės blokus. Atominės elektrinės vyriausiasis inžinierius pateikė TATENA vadovams išsamią informaciją apie visus technologijos ir saugumo sistemos pakeitimus. Savo pareiškimo pabaigoje H. Bliksas konstatavo, kad atnaujinant darbą atominėje elektrinėje praktiškai buvo atsižvelgta į visus pasiūlymus ir rekomendacijas, kurias buvo pateikusi TATENA dėl papildomų priemonių energetikos reaktorių saugumui garantuoti.

metų Vilniaus valstybiniame universitete veikia lituanistiniai kursai išivijos jaunimui.

Galėčiau suminėti daugybę lietuviškos-veiksniškos savireklamos pavyzdžių, tačiau pakaks: tektų pasikartoti. Juk ten nuolatos mirga žodžiai apie „pagalbą Lietuvai“, visai užmiršus savo kiemo bėdas.

Vladas Mikšys

TATENA branduolinio saugumo skyriaus vadovas daktaras M. Rozenas iš JAV spaudos konferencijos metu įvertino kai kuriuos Černobylio atominės elektrinės įrenginių technines ir radiacines būklės aspektus. Jo nuomone, trečiasis elektrinės blokas, esantis visiškai arti užkonservuoto avarinio bloko, gali būti paleistas užbaigus dezaktyvavimo darbus antroje šiuo metų pusėje. Mes buvome, pasakė jis, prie pat avarinio ketvirtąjo bloko, įmūryto betono sarkofage, ir konstatavome, kad radioaktyviųjų medžiagų čia išmetama tik trys milikuriai per dieną, kas yra 10 kartų mažiau už tą kiekį, kuris susidaro normaliai eksploatuojant atominės elektrines. Mes labai gerai įvertiname tarybinų inžinierių pastangas griežčiau reglamentuoti atominės elektrinės personalo darbą.

Kalbant apie padėtį 30 km spindulio zonoje, buvo pareiškta, kad Ukrainos teritorijoje dezaktyvavimo darbai baigti 24 gyvenvietėse ir į jas gali atsikelti gyventojai. Dvi iš jų jau apgyvendintos. Dezaktyvavimo darbai tęsiasi Baltarusijoje. Taip pat buvo pranešta, kad į 10 km spindulio zoną gyventojai dar greitai negalės grįžti. Radiacinis užteršimas už 30 km spindulio zonos yra labai mažas. Pačioje atominėje elektrinėje ir prie pat jos dezaktyvavimo darbai šiuo metu yra praktiškai baigti.

TATENA generaliniam direktoriui taip pat buvo pateiktas klausimas apie vandenų ir žemės užteršimo laipsnį tiek 30 km spindulio zonoje, tiek ir už jos. Atsakymai: „Taip, H. Bliksas pabrėžė, kad šiuo metu padėtis tuo klausimu gana neblogo. Užteršimas yra žymiai mažesnis, negu leistini limitai. O dar svarbiau yra tai, pareiškė H. Bliksas, kad yra atlikti dideli darbai, kurių dėka bus užkirstas kelias radiacijos lygio padidėjimui pavasario potvynių metu. Tam tikslui buvo įrengta daug pylimų.“

Tarptautinis bendradarbiavimas TATENA lygyje, kuris TSRS iniciatyva įžengė į naują etapą, duoda gerus rezultatus. Valstybės, dalyvaujančios TATENA organizacijoje, daug ko pasimokė iš avarijos Černobylio atominėje elektrinėje. Šiandieną jos kaip niekad yra suinteresuotos sukurti saugios eksploatacijos režimus atominėse elektrinėse. Toks tarptautinis bendradarbiavimas padės užtikrinti, kad panašių avarių neįvyks nei Tarybų Sąjungoje, nei kitose pasaulio valstybėse.

A. Algirdaitis

Vilnius, 1987 m. kovo 19 d.

TRUMPAI

● Plataus atgarsio ir spaudoje, ir visuose Lietuvos darbo žmonių kolektyvuose susilaukė sausio 27–28 d. Maskvoje įvykęs Tarybų Sąjungos Komunistų partijos Centro Komiteto plenumas, apsvaustęs klausimą „Apie persitvarkymą ir partijos kadro politiką“. Pranešimą šiuo klausimu padarė TSKP CK Generalinis Sekretorius M. Gorbaciovas.

Diskusijose dėl pranešimo kalbėjo ir Lietuvos Komunistų partijos CK pirmasis sekretorius P. Griškevičius.

Svarstyti klausimu plenumas priėmė platų nutarimą, kuris, kaip ir M. Gorbaciovo pranešimas bei Baigiamasis žodis, paskelbtas spaudoje.

Plenumas itin tikinamiausiai parodė, kokius didelius, neabejotinai revoliucinio pobūdžio uždavinius šiandieną sprendžia tarybinė šalis. Juos gerai iliustruoja kad ir šie M. Gorbaciovo žodžiai:

„Mes norime paversti mūsų šalį, — sakė jis, — labai išsivysčiusia valstybe, pažangiausios ekonomikos, plačiausios demokratijos, humaniškausios ir aukščiausios moralės visuomene, kur darbo žmogus jaustųsi pilnateisiu šeiminku, galėtų naudotis visomis materialinės ir dvasinės kultūros gėrybėmis, kur saugi jo vaikų ateitis, kur jis turėtų viską, ko reikia, pilnakraujam, turiningam gyvenimui. Ir kad net skeptikai būtų priversti pasakyti: taip, bolševikai viską gali. Taip, jų teisybė. Taip, socializmas — tai santvarka, taraujanti žmogaus gerovei, jo socialiniams ir ekonominiams interesams, jo dvasiniam išaukštinimui.“

● Vilniuje sausio mėnesį įvyko Lietuvos profesinių sąjungų XIV suvažiavimas.

Ataskaitinį pranešimą „Apie Lietuvos Respublikinės Profesinių Sąjungų Tarybos darbą ir respublikos profsąjungų uždavinius vykdančią TSKP XXVII suvažiavimo nutarimus“ padarė Respublikinės Profesinių Sąjungų Tarybos pirmininkas A. Ferensas.

Suvažiavime kalbą pasakė Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto pirmasis sekretorius P. Griškevičius.

Lietuvos Respublikinės Profesinių Sąjungų Tarybos pirmininku išrinktas A. Ferensas, sekretoriais — I. Andrijanovas, J. Antanaitis, K. Baltrušaitis, V. Budrikis, I. Paltanavičienė, neetatiniu sekretoriumi — G. Petrovas.

● Lietuvos gyventojų skaičius praėjusiais metais išaugo 37 tūkstančiais, ir šių metų sausio 1 d. Lietuvoje gyveno 3641 tūkstantis žmonių.

● Lietuvoje dešimčiai tūkstančių gyventojų tenka 43 gydytojai, 124 vidurinio medicinos personalo darbuotojai ir 126 vietos ligoninės. Pernai pastatyta ligoninių, kuriose yra 260 vietų, pastatyta ambulatorijų ir poliklinikų, galinčių per pamainą priimti 2250 pacientų.

● Vietų skaičius Lietuvos sanatorijose, poilsio namuose ir bazėse pernai padidėjo 1,5 tūkstančio ir pasiekė 63,5 tūkstančio.

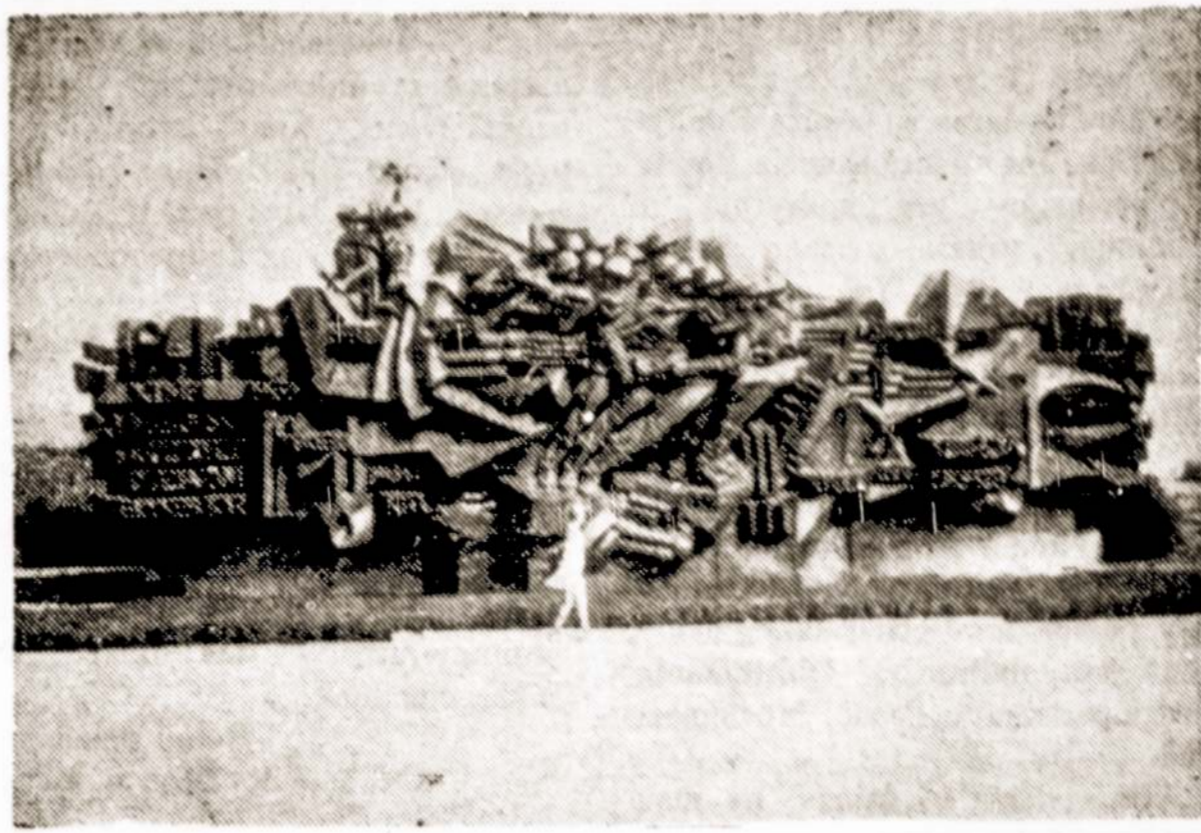
● Grupė statybininkų iš Kauno išvyko dirbti į Ukrainą. Čia, Kijevo srityje, netoli nuo Nidančių kaimo, statomas naujas miestas Slavutičius, kuriame apsigyvens Černobylio atominės elektrinės darbuotojai. Lietuviškajam kvartalui Slavutičiuje skirti septyni hektarai.

● Lietuvos TSR su oficialiu vizitu lankėsi Vokietijos Demokratinės Respublikos generalinis konsulas Leningrade Ulrichas Damsas.

● „ČIA GYVENA ŽMONĖS“ — naujas spektaklis Vilniaus jaunimo teatro scenoje. Parašytas pagal Pietų Afrikos Respublikos dramaturgo Atolo Fugardo pjesę. Spektaklio režisierius R. Tuminas.

● „VISI PRIEŠ VIENĄ“ — taip vadinasi Lietuvos kino studijos dviejų serijų filmas, sukurtas amerikiečio E. S. GARDNERIO romano „Advokatas Peris Meisonas“ motyvais. Pagrindinį vaidmenį atliko Juozas Budraitis.

● Maskvoje, TSRS Dailės akademijoje, atidaryta lietuvių skulptoriaus Konstantino Bogdano ir latvių meistro Rudolfo Heimrato kūrinių paroda. Svarbiausią vietą K. Bogdano kūryboje užima lenininė tema.

Už narsumą ir ištvermę, kurią šiauliečiai parodė Didžiojo Tėvynės karo metais, miestas apdovanotas Tėvynės karo 1-ojo laipsnio ordinu.

Paminklas Tarybinei Armijai-vaduotojai [skulptorius K. Patamsis, architektė G. Pajerskaitė]. Antano Dilio Nuotrauka

ST. PETERSBURG, FL.

Iš įvykusio susirinkimo

Vasario 7 d. įvyko Klubo narių susirinkimas ir buvo gana skaitlingas. Buvo skaitomi keli mėnesiniai užrašai. Pagal pranešimus, nuo balandžio 1 d. įvykusio gaisro visuotino narių susirinkimo nebuvo. Per tą laikotarpį valdyba ir direktoriai turėdavo pasitarimus privatiškuose namuose. Ypač geras buvo M. Brennan pranešimas. Jis raportavo, kad Klubo namo pataisymui nereikėjo imti iš lėšų. Kaip anksčiau buvo rašyta, buvo laiškais kreiptasi į narius, prašant kiek kuris išgali kad prisidėtų prie Klubo namo pataisymo bei irengimo, ir tapo sukelta 15,672 dolerių, išmokėta 13,011.45 dolerių. Žinoma, dar vis atsiranda išlaidų, sunaudosime ir kas liko. Susirinkimo nariai reikė nuoširdų ačiū už tokį draugišką aukomis atsiliepiamą Klubui.

Per 1986-tuosius metus mirė 10 Klubo narių, naujų gauta 7. Klubo jubiliejinis renginys numatomas buvo vasario 21 d. Kovo 14-tosios dienos renginyje dalyvaus čekoslovakų choras ir jų orkestras. Vadinasi, mėgstantys šokti galės pasižokti iki soties. Tik prašome šios datos nepamiršti.

Svečiai

Svečiuojasi iš Detroito advokatė Stefanija Masytė, plačiai žinoma visuomenininkė, „Vilnės“ ir „Laisvės“ vajininkė bei korespondentė. Viešnia sakė St. Peterburge pabūvosianti apie mėnesį pasiūlyti Floridos saulute. Be jos dar vieši Vincas Keršulis iš Connecticut: St. ir Cory Natkus iš Rochester, N. Y.: Juozas Urkis iš Toronto, Canados; Adomas Krukštas iš Chicagos. Svečiuojasi labai darbščios Klubo narės sesutė iš Binghamton, N. Y. Jos garbei choras padainavo dainą „Smiles“.

Vytauto Aleksander gimtadienio proga jam buvo padainuota „Kur nekaltos tos jaunystės dienos“. Linkime Vytautui būti sveikam ir sulaukti dar daug gimtadienių ir kad jo balandžiai laimėtų visas lenktynes.

Baigiant

Kaip visuomet esti, taip ir šiame renginyje pietūs buvo geri. Choras nors sumažėjęs, bet gerai padainavo. Ačiū šeiminkėms už skanius pietus, Dainos Mylėtojų chorui už palinksmimą.

Pardavė namą

Jonas ir Margaret pardavė savo namą ir nusipirko Condominium butą. Ketina netrukus į jį persikelti, jame bus mažiau darbo. Iki šiol Mileriai turėjo gražų sodą ir daržą, kuriame augo apelsinai, citrinos, greipfrutai, papajai ir įvairios daržovės. Dabar viso to nebeturės ir, manau, pasiges. Tačiau Jonas turės daugiau laiko rašyti.

□□□□□□

Vasario 14-osios renginys

Kaip paprastai, kas šeštadienį suruošiami pietūs, taip buvo ir ši kartą. Papietavus vyko meninė programa.

Šią savaitę buvo daug gimtadienių: Elenos Jaskevičiūtės, Juliaus Grebliko, Prano Mockapetrio, Kristinos ir Wilmos. Visiems padainuota Ilgiausių Metų ir Happy Birthday.

Du jubilatai tikrai sulaukė gražaus metelių skaičiaus: Pranas Mockapetris — 94, Julius Greblikas — 91 ir abu dar gerai laikosi sveikatos atžvilgiu, polkutę pagrojus dar ir pašoka. Pranas yra dailininkas ir dar tebepiešia.

Praeitą vasarą papuošė Klubo salę, nupiešė net penkis paveikslus. Julius Greblikas, buvęs saviveiklininkas tebeturi gerą tenoro balsą.

Kaip žinia, ilgus metus yra dainavęs Detroito lietuvių choruse, taip pat dainuoja ir čia Dainos Mylėtojų chore. Jo nelaimė kad jau keli metai jį kankina Glocouma, sunaikinusi jo regėjimą, ir dabar jau tapęs neregium. Bet šiaip, fiziškai dar tvirtas. Dėl praradimo regėjimo, chore, žinoma, nebegali dainuoti, o dainą taip myli, kaip retas kuris kitas. Bet ką gi, toks jo likimas. Gaila.

Siame renginyje turėjome ir plačiai žinomą visuomenininkę, ilgus metus buvusią LDS Centro Komiteto sekretorę Elena Jaskevičiūtę-Esker. Elena yra puiki retorikė, daug kalbų yra pasakiusi Amerikos lietuviams įvairiomis progomis, taip pat plunksos valdytoja kaip laikraščių bendradarbė. Išėjus Elenai į pensiją ir susilpnėjus sveikatai, kasmet žie-

[Nukelta į 6 pusl.]

Tauragės skaičiavimo mašinų elementų gamykloje nesustabdžius gamybos baigiama rekonstruoti cehus. Po rekonstrukcijos žymiai padidės produkcijos išleidimas, pagerės kokybė.

Nauja spausdintų plokščių paruošimo linija. V. Usinavičiaus nuotrauka
Vilnis, 1987 m. kovo 19 d.

(Atkelta iš 5 pusl.)

mos metu iš New Yorko atvyksta trims mėnesiams su sesute Emilija į Floridą. Jos sesutė Emilija Young iš profesijos yra mokytoja ir dainininkė gražiu soprano balsu. Šia proga Emilija Young, pagerbdama savo sesutę Eleną, padainavo keletą jai skirtų dainelių, taip pat ir kitiems tą savaitę gimusiems. Be to, Emilija Young visus pavaišino stipresne. Ačiū Emilijai už padainavimą ir visų pavaišinimą.

Vietinis dainininkas St. Kuzmikas, po sunkios ligos ir sunegalavimų jau dainuoja. Gimtadienio roga padainavo Pranui Mockapetriui.

Ačiū visiems už dainas. Be jūsų renginiai būtų nykūs.

Janulytės dukra Rocksena Sanders, iš Springfield, Mass. vieši pas savo močiutę H. Sarkiūniene, taipgi B. Tautvaiša iš Quincy, Mass., F. ir Al Lableckai iš Safety Harbor, Fl.

Ligoniai

Adelė Budrienė rimtai susirgo ir išvežta į ligoninę. Kliopasa Kelley irgi išvežta į ligoninę. Abiem ligonėm linkiu greitai susveikti. Emilija Dūdienė sveiksta namuose.

Isidėmėkite

Vasario 21 dieną buvo gera programa. Dainavo žymi dainininkė Gertruda Raškauskas.

Iki pasimatymo šeštadieniais.

J. A.

LAIŠKAI—PARAMA

Gerbiamoji "Vilnies" administracija,

Pasiunčiame \$115.00 čekį. Tai bus už mūsų prenumeratą. Likusi suma, auka "Vilniai".

Su geriausiais linkėjimais visiems jums sėkmės darbuose.

Anna ir W. Stakėnai
Greensoil, Mich.

"Vilnies" redakcija,

Cia įdedu \$20 čekį ir prašau pratęsti mano sesutei Lietuvoje Bliunienei Valei prenumeratą visiems metams.

Aloyzas Čepulis
Los Angeles, Cal.

Gerb. "Vilnies" administracija,

Atnaujinu dvi laikraščio prenumeratas į Lietuvą giminaičiams Valentinui Baukui ir sesutei Salomėjai Šalvūnienei, Pasiunčiu \$50 Money Order. Kas iš šios sumos liks, bus laikraščiu auka.

Sophie Pinto
East Chicago, Ind.

Mielieji,

Cia rasite už mano prenumeratą ir auką. Trokštu, kad būtumėte visi ir visos sveiki, ir taip laikytutės dar ilgai, ilgai.

Lucy Pukelevičienė
West Wyoming, Pa.

I am sending "Vilnis" a donation of \$20 (check enclosed). On March 25, 1987 I am going to be 94 years old, but still very mentally alert. I am fortunate to have good eyesight to enjoy reading the "Vilnis" helped a great deal by cataract operation.

I sincerely wish everyone at "Vilnis" a healthy and happy 1987.

Frank Mankousky
McLean, Va.

Gerbiamoji administracija,

Cia rasite \$20 čekį Servit Gugas užuojautai, nes jis buvo LDS prezidentas ir mes dėl jo staigios

mirties esame labai pritrenkti, kad pačiame gyvenimo gražume turėjo palikti visus. Kodėl gamta yra tokia žiauri, kad skina tokius žmones, kurie labai yra reikalingi ir veiklūs?! Jis dar galėjo daug ką nuveikti.

Jūs, "Vilnies" štabas, būkite sveiki. Draugiškai.

Julia Družas
Norwood, Mass.

Gerbiameji "Vilnies" darbuotojai, atsiprašau, kad pavėlavau. Siunčiu Jums \$20 čekį. Moku už prenumeratą, o kas lieka bus laikraščiu auka.

Helen Žekonis
So. Boston, Mass.

"VILNIES" VAJININKŲ PAGERBIMUI BANKETAS

"Vilnies" bendrovės direktorių taryba ir administracija ruošia vajininkų pagerbimui banketą balandžio 12 d. "Vilnies" salėje. Pradžia 12 val. dieną.

Kaip jau yra žinoma iš ankstyvesnių pranešimų, "Vilnies" naujų skaitytojų gavimui ir užsibaugusioms prenumeratoms atnaujinti vėjus baigėsi vasario 28 dieną. Kadangi nesusipėta vėjus pasėkmėms paskelbti kovo 5 d. laidoje, tai bus padaryta šioje laidoje.

Prašome visus geros valios lietuvius, ypač "Vilnies" skaitytojus ir rėmėjus, pasistengti dalyvauti šiame bankete ir pasveikinti mielus vajininkus, paspausti jiems dešinę už jų atliktą gražų ir nelengvą darbą. Reagimo komisija

A. DOČKIENĖ APDOVANOJO "VILNI" IR KULTŪRIETES

Darbščioji ir duosnioji draugė Anielė Dočkienė atsiuntė \$30 ir paprašė juos paskirstyti sekamai: \$25 "Vilnies" paramai ir \$5 Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijai. Laiške rašo, kad dėl silpnos sveikatos mažiau galinti dirbti laikraščio vajuje, taipgi nevisuomet gali atsilankyti į kultūričių susirinkimus, tai nors finansiniai nori paremti jų veiklą.

Tai gražus pavyzdys ir kitoms draugėms. Nuoširdus dėkui mielai Anielei už parodytą rūpestingumą.

Vilnietė

TEKŌ SUSNEKTI SU VELIONĖS ESTELLE BOGDEN MARČIA

Velionės draugai žino, kad Estelai mirus, jos ligos varginantis vyras Vincas apsigyveno ūkyje pas sūnų ir jo šeimą. Tas jį dar labiau sukrėtė. Bet, kaip marti sako, jam įrengė atskirą kambarį ir išpuošė velionės nuotraukomis bei pamėgtais rankdarbiais. Jis tada lyg ėmė jaustis, kad su juo gyvena ir mirusi žmona. To pasėkoje, Vinco savijauta pagerėjo.

Gaila nepavadojamai brangios asmenybės velionės Estellės, bet gaila ir Vinco, netekus jo globėjos. Gražu, kad sūnus ir marti taip rūpinasi jo likimu. A.

PERGYVENO AKIES OPERACIJĄ

Veiklioji drg. A. Pauliukienė vasario 12 d. pergyveno akies operaciją. Ji labai jaudinasi, kad negalės dalyvauti Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos susirinkime kovo 17 dieną.

Kaip žinia, miela Alicija beveik kiekviename parengime padeda šeiminiškėms paruošti valgius.

Linkiu jai greito ir visiško pasveikimo.

A. Vaitkienė

MIRĖ DRAUGĖ EMILIJĄ DROBIENĖ

Mums telefonu paskambino Augustė Sennett iš Ashland, Ore., ir pranešė, kad kovo 4 dieną mirė jos mylima mamytė Emilija Drobienė — Gendvilaitė. Ji pasakė, kad velionė bus sukremuota ir, orui atšilus, jos pelenai bus atvežti į Čikagą, palaidoti Lietuvių Tautinėse kapinėse. Apie laidotuves bus pranešta vėliau.

Žemiau paduosiu trumpą santrauką apie velionės nueitą gyvenimo kelią. Lietuvoje, Joniškio rajone, Rūdiškių kaime, Gendvilų šeimoje 1894 m. gruodžio 3 dieną gimė mergaitė, kuriai duotas vardas Emilija. Sulaukusi 19 metų amžiaus, ji apleidžia mylimus tėvelius, brolius ir sesutes, iškeliauja laimės ieškoti į taip gražiai minėtą Amerikos miestą Čikagą. Tai buvo 1913 metais. Jaunai merginai teko daug skaudžių valandų pakelti. Vėliau sukūrė šeimą, bet didelės laimės nerado. Išaugino dukrą ir sūnų. Kiek vėliau sukūrė šeimos židinį, susituokdama su Andriumi Drobiu ir ilgus metus išgyveno gražioje santaikoje iki negailingai mirtis užgesino jo šviesaus gyvenimo liepsnelę.

Atvykusi į šią šalį Emilija suprato, kad darbo žmogaus gyvenimas gali būti pagerintas tik per vieningą ir bendrą kovą prieš išnaudotojus. Ji stėjo į organizaci-

jas ir jose veikė kiek jėgos leido. Buvo eilės organizacijų valdybose. Gražiai veikė LLD 1-ojoje apskrityje, "Vilnies" bendrovės direktorių taryboje. Vėliau apsigyveno Michigano valstijoje, atvažiudavo į minėtos direktorių tarybos posėdžius (net 70 mylių). Vargu ar rasime daug tokių veiklių ir rūpestingų draugių, kokios buvo velionė Emilija. Ji, net sulaukusi senovo amžiaus, apsigyvenusi St. Petersburg, Fla., neatsilikimo nuo pažangios veiklos. Jausdama artėjantį saulėlydį, įteikė dukrai \$500, kad prisiųstų "Vilniai" paramos, primindama, kad ji, nors jau nepajėgianti dirbti vajuose, bent nori finansiniai prisidėti prie išlaikymo darbo žmonių reikalų gynėjo, laikraščio "Vilnis".

Neįmanoma rašinėlyje suminėti visų velionės darbų pažangos la-bui, tad pasakysiu, jog velionė savo gyvenimo kelyje atliko pilnai sąmoningo ir susipratęsio žmogaus pareigą. Jos gražus gyvenimas ir atlikti darbai darbo žmonių kovos kelyje nebus užmiršti ir jos atminimas nebus pamiršamas tų, su kuriais ji taip nuoširdžiai ir rūpestingai veikė.

Lai jai, užmigusiai neathundamu miegu, būna ramu ilsėtis.

Idėjos Draugė

"VILNIES" BENDROVĖS DIREKCIJOS TARIMAI

Vasario 28 d. įvyko "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos posėdis, kurį atidarė ir tvarką vedė direktijos pirmininkė P. Malinauskienė. Rūpestingai aptarta laikraščio vėjus eiga. Administratorius J. Urbikas raportavo, kad vėjus pavyko vidutiniai. Vajininkų pagerbimui banketas rengiamas balandžio 12 d. 12 val. Vilnies salėje.

Antras svarbus reikalas, tai būsimas "Vilnies" dalininkų suvažiavimas. Nutarta jį šaukti gegužės 31 d., 10 val. ryto, savoje "Vilnies" salėje. Po suvažiavimo bus banketas.

Nutarta dar kartą paraginti skaitytojus, kurie dėl nežinomos priežasties laikraštį gauna nemokamai, nedelsiant atnaujinti prenumeratas, kitaip laikraščio siuntinėjimas bus sulaukomas.

Sekretorė pranešė, kad rašiusi kai kuriems asmenims laiškus ir prašiusi kooperacijos; gavusi teigiamus atsakymus.

Sekantis posėdis įvyks kovo 28 d. 1 val. popiet. Sekr. J. M-nė

PERGYVENO SKAUDŽIĄ NESĖKMĘ

Gavome laiškutį nuo mielos visuomenės veikėjos drg. Adelės Susnienės iš Chesterland, Ohio. Ji prisiuntė net už du metus "Vilnies" prenumeratą atnaujinti mokėstį ir dar \$5 paramos laikraščiu. Ji rašo, kad jį buvo ištikusi skaudī nelaimė. Krisdama susilaužė ranką. Vėliau tekę tą ranką operuoti ir ilgai nešioti gipse. Dar ir dabar turinti daryti tam tikrą terapiją, kad atgavus rankos veiklą.

Dėl minėtos nelaimės negalėjusi atlikti eilės organizacinių darbų. Dar nusiskundžia, kad ir pas juos buvę veiklūs žmonės jau baigia iškeliauti į šaltą kapą. Su jų

atžalynu nevisuomet galima aptarti organizacinius reikalus ar bendrą veiklą. Gaila!

Tarp kitko rašo, kad ji svajojanti ir šiemet aplankyti tėvų gimtąją žemę, norėtų plačiau apsidairyti po Tarybų šalį. Ypačiai norėtų pabūti Leningrade ir aplankyti ten esančius muziejus.

Daugiau negu smagu skaityti jos malonų laišką. Kartu gaila, kad jai teko tiek daug nesmagumo pergyventi dėl pažeistos rankos. Linkiu visiško pasveikimo ir kad jos svajonės būtų įgyvendintos.

Vilnietė

NEPAMIRŠO PAREMTI LAIKRAŠČIO

Drg. Antoinette M. Gerdus, iš Washington, Ill., prisiuntė \$15 už laikraščio prenumeratą ir \$15 paramos. Savo laiške ji prašo pasveikinti visus darbuotojus ir linki nepavargti, nes "Vilnis" yra itin svarbus šiuo laiku, kai reikia vesti atkaklią kovą prieš branduolinių ginklų plitimą, kad jie nesunaikintų visos mūsų žemės. Taipgi laikraštyje galima surasti daug teisingos informacijos, nesurandamės kituose laikraščiuose.

Nuoširdus dėkui mielai A. M. Gerdus už dovaną ir linkėjimus.

V-tė

NUOŠIRDŲS LINKĖJIMAI

Nuo Veronikos K. Kazlau dukros Wandos B. Bagdon, iš Wetherfield, Conn., gavome laiškutį ir \$100 čekį. Laiške ji rašo, kad atnaujinanti laikraščio prenumeratą ir likusią sumą paskiria "Vilnies" paramai. Ji prašo vilniečius nepavargti ir leisti laikraštį kuo ilgiau, nes jis yra labai reikalingas. Linki ir tvirtos sveikatos visiems dirbantiems prie laikraščio.

Esame dėkingi draugei V. K. Kazlau ir jos dukrai už dovaną ir linkėjimus.

Vilnietė

Vilnis, 1987 m. kovo 19 d.

PASKUTINĖ VAJAUS SUVESTINĖ

Nuo praeitais suvestinė Julija Marazienė gavo 10 naujų skaitytojų ir 9 atnaujino. Mary Brennan gavo vieną naują skaitytoją čia Amerikoje ir 3 atnaujino. Alvina Strich atnaujino vieną. Per raštinę vienas užsiprenumeravo ir 7 atsinaujino.

Tenka pažymėti, kad šiame vajuje gauta 18 naujų skaitytojų. Žinoma, jeigu Marazienė paskutinėmis dienomis nebūtų gavusi 10, tai būtų buvę gauta tik 8. Antras vertas dėmesio reiškinys, kad šiame vajuje kaip niekad anksčiau per raštinę tiek daug nėra atsinaujinę skaitytojai prenumeratų. Nežiūrint visa to, yra smagu, kad palyginus vajuje buvo sėkmingas.

Vajininkės išsiriškavo taip:

Julia Marazas — ALMKD, punktų surinko	3740
Mary Brennan — St. Petersburg, Fla.	2000
St. Masytė — Detroit, Mich.	1040
Violet Trask-Taraškienė — San Francisco, Calif.	480
Alvina Strich — Kenosha, Wis.	210
Office	2940

Mirė ir palaidotas Vidi Yuden

Mus pasiekė skaudi žinia, kad vasario 19 d. mirė Vidi Yuden — Vytautas Judzentavičius, 75 metų amžiaus. Per pastaruosius 10 metų gyveno Mountain Home, Ark. Velionis neilgai sirgo. Buvo dedamos visos galimos pastangos jo pasveikimui, bet nepavyko pastoti mirėčiai kelio.

Velionis į JAV atvyko po Pirmojo Pasaulinio karo ir apsigyveno Pensilvanijos valstijoje, anglies kasyklų srityje. Dainavo tenkščiame chore, trio ir veikė meno srityje. Atvykęs į Čikagą, taipgi pavyzdinčiai dirbo LDS 2-ojoje apskrityje, Dailės ir Dramos klube "Milda", "Vilnius" direktorių taryboje. Kai pradėjo atvykti gausios svečių ekskursijos iš Tarybų Lietuvos, Vidi juos sutikdavo aerodrome ir šiaip visur patarnaudavo. Gaila, kad dėl vietos stokos neįmanoma laikraštįje plačiau aptarti jo įvairią veiklą.

1953 m. vasario 14 d. Vidi sukurė šeimos židinį, susituokdamas su Minnie. Po to abu kartu visur dalyvavo, o 1977 m. apleido Čikagą ir apsigyveno Mountain Home, Ark. Ten įsigijo daug naujų draugų ir veikė apšvietos organizacijoje. Abu su žmona lankėsi T. Lietuvoje. Jie buvo labai patenkinti tenkščia santvarka.

Velionis paliko giliame liūdesyje žmoną Minnie, dukrą Anna Mae DiSalvo ir jos šeimą, sesutę Ber-

nice Vaitkienė ir jos vyrą Juozą, Lietuvoje sesutę Stasę Karaliūnienę ir brolių Mykolą bei jų šeimą, taipgi podukrą Sharon Bammert, uošvę Nellie Cerę ir daug kitų gimininių bei draugų.

Velionis buvo pašarvotas Mountain Home, Kirby Funeral Home. Palaidotas vasario 21 d. Kirby's Tucher Memorial kapinėse. Laidotuvėse dalyvavo gražus skaičius velionio artimų draugų.

Gaila veiklaus ir energingo žmogaus, kuris dar daug galėjo pasidaryti žmonijos labui.

Lai jam būna amžina ramybė.
Idėjos Draugė

su "Vilnius" grupėmis vykti, nieko nedelsiant užsiregistruokite pastarosioms ekskursantų grupėms, kad nepavėlavus.
Vilnietė

Nesmagi žinia studentams

Remiantis Chicago universiteto pranešimu, sekančiais metais vėl pabrangs mokestis už mokslą. Pažymima, kad mokestis pabrangs 61%. Už mokslų teks mokėti \$12,120. (Už kambarį ir išlaidą \$4,734.) Priedui, dar \$180 už sveikatos patarnavimus.

MIRUS MARYTEI SMALSTIENEI

Reiškiamė gilią užuojautą velionės dukrai Birutei ir jos vyrui Henry Copman ir jų šeimai, sūnui Stanley Planis (Pleinaitis) ir jo žmonai Mae bei jų šeimai, kitiems giminėms ir kilnios idėjos draugams, draugėms.

Mes kartu liūdimė, netekus ilgametės narės.

LOUIS DE SCHAAF ir NELLIE DE SCHAAF

Vilnis, 1987 m. kovo 19 d.

Aplankykite Lietuvą

Šiomet "Vilnius" administracija ir vėl organizuoja laikraščio skaitytojų tris turistines grupes vykti pasisvečiuoti Lietuvoje. Kaip paprastai esti, "Vilnius" turistinės grupės Lietuvoje pabuvoja dešimt dienų. Šiomet irgi tiek pabuvo ir, be to, dar grupės globos "Tėviškės" draugija, dažnai turistams leidžianti nuvykti ir į savo tėviškes.

PIRMA GRUPĖ iš Čikagos išskris gegužės 11 dieną, New Yorke staptels porai valandų ir išskris į Belgradą. Čia gegužės 12-tos dienos naktį pernaktuos ir kitos dienos rytą išskris į Maskvą. Čia vėl pernaktuos ir gegužės 14 d. rytą išskris į Vilnių. Lietuvoje pabuvo 10 dienų ir gegužės 24 d. išskris į namučius vėl per Maskvą, Belgradą, New Yorką. Čikagoje atsiras gegužės 25 d. (pirmadienį) po pietų.

Ši kelionė su visu turistų užlaikymu ir išlaidomis, susijusiomis su grupės išvykomis iš Vilniaus, kaštuos į abi puses iš Čikagos \$1,765.00, iš New Yorko \$1,715.00.

ANTRA GRUPĖ iš Čikagos išskris liepos 13 d., New Yorke staptels porai valandų ir išskris į Belgradą. Čia liepos 14-tos dienos naktį pernaktuos ir kitos dienos rytą išskris į Maskvą. Čia vėl pernaktuos ir liepos 16 d. rytą išskris į Vilnių. Lietuvoje pabuvo 10 dienų ir liepos 26 d. išskris į namučius vėl per Maskvą, Belgradą, New Yorką. Čikagoje atsiras liepos 27 d. (pirmadienį) po pietų.

Ši kelionė su visu turistų užlaikymu ir išlaidomis, susijusiomis su grupės išvykomis iš Vilniaus, kaštuos į abi puses iš Čikagos \$1,860.00, iš New Yorko \$1,810.00.

TREČIA GRUPĖ iš Čikagos išskris rugpjūčio 17 d., New Yorke staptels porai valandų ir išskris į Belgradą. Čia rugpjūčio 18-tos dienos naktį pernaktuos ir kitos dienos rytą išskris į Maskvą. Čia vėl pernaktuos ir rugpjūčio 20 d. išskris į Vilnių. Lietuvoje pabuvo 10 dienų ir rugpjūčio 30 d. išskris į namučius vėl per Maskvą, Belgradą, New Yorką. Čikagoje atsiras rugpjūčio 31 d. (pirmadienį) po pietų.

Ši kelionė su visu išlaikymu ir išlaidomis, susijusiomis su grupės išvykomis iš Vilniaus bei turais, kaštuos į abi puses iš Čikagos \$1,765.00, iš New Yorko \$1,715.00.

Visoms trimis grupėms bus iš Vilniaus išvykos į Kauną, Panevėžį, Palangą ir pagal pasirinkimą į Druskininkus, Rumšiškes ir Trakus.

Norintys kuria nors grupe vykti, skubėkite užsiregistruoti, nes grupėse vietų skaičius ribotas. Pirmoji grupė netgi jau sukomplektuota. Jeigu tik kas nors atsisakytų, tik tada šioje grupėje vieta atsirastų.

Taipgi tenka pažymėti, kad pageidaujantys viešbučiuose gyventi po vieną, prie minėtų kelionės kainų turi pridėti po \$200.

Dėl daugiau informacijų ir registracijos reikalu kreipkitės:

"Vilnius" Administracija
3116 S. Halsted St.
Chicago, Ill. 60608
Telefonas: 1 (312) 842-7325

P.S. Prašome, šią žinią praneškite savo giminėms, draugams bei pažįstamiems.

"VILNIUS" ADMINISTRACIJA

NUOŠIRDI PADĖKA

Nėra didesnės širdgėlos kaip staigi ir netikėta mirtis mylimo šeimos nario. Tai mes pergyvenome, kai 1987 m. sausio 10 dieną netekome mylimo vyro ir tėvo Servit Gugas. Širdies skausmą dar padidino ir tas, kad jo širdis sustojo plakusi staigiai.

Nuoširdus dėkui už dalyvavimą šermentyse ir laidotuvėse, už gėles, kurių buvo daug; už asmeniškai, laiškais ir telegramomis išreikštą užuojautą. Dėkojame Alfons Rye už gražių atsisveikinimo prakalbą, Amelia Yuskovic, kuri nurodė Servito, kaip Lietuvių Darbininkų Susivienijimo prezidento, veiklą, ir Estelle Smith, kuri laidotuvių metu grojo vargonais. Dar visiems, kurie aukojo American Heart Association velionio Servit Gugas vardą.

Mirtis užgesino tavuosius jausmus
Ir tu jau negrįši — negrįši pas mus.
Nors geso, išnyko vilionių sapnai,
Bet liko gi žymės, kad tu gyvenai.
Tos žymės — ne ledas — netirps, nepražus,
Draugės atminimas paliko gražus.

Liūdintys —

**Žmona RUTH GUGAS
Dukra PATRICIA BLOODWORTH
Žentas GEORGE BLOODWORTH
Anūkės LISA ir KYM**

Mirę lietuviai

— Vasario 13 d. mirė Kazimieras Rubinas, 99 m. a. Gimė Lietuvoje, Žemaičių Kalvarijos apylinkėje, Končaičių kaime. Į JAV atvyko 1913 metais. Ilgus metus gyveno Roselande. Vasario 18 d. palaidotas Kazimierinėse kapinėse. Liūdi trys sūnūs ir jų šeimos.

— Vasario 19 d. mirė Bessie Eisin, 96 m. a. Gimė Lenkijoje. JAV išgyveno 81 metus. Liūdi duktė, sūnūs ir jų šeimos. Palaidota vasario 21 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 20 dieną mirė Albina Švegždienė - Viščinūtė, 89 m. a. Gimė Lietuvoje. JAV-se išgyveno 70 metų. Liūdi sesuo ir jos šeima bei kiti giminės. Palaidota vasario 25 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 20 d. mirė Jurgis Bauža, 88 m. a. Gimė Lietuvoje, Slavikuose. JAV-se išgyveno 38 metus. Liūdi duktė ir jos šeima. Palaidotas vasario 23 d. Holy Sepulchre kapinėse, Detroit, Mich.

— Vasario 25 d. mirė Regimentas P. Valinevičius, 53 m. a. Gimė Lietuvoje, Seduvoje. JAV-se išgyveno 36 metus. Liūdi dvi dukros ir sūnūs, taipgi tėvas ir trys seserys bei jų šeimos, kiti giminės JAV-se ir Lietuvoje. Palaidotas vasario 28 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 26 d. mirė Kazimieras Stulpinas. Gyveno Lake Worth. Gimė Lietuvoje, Tauragės mieste. Į JAV atvyko po Antrojo Pasaulinio karo. Liūdi žmona su šeima, du broliai, sesuo ir kiti giminės.

DETROIT, MICHIGAN

MIRUS SERVIT J. GUGAS

1987 m. sausio 10 d.

Reiškiamo nuoširdžių užuojautą velionio žmonai Ruth, dukrai Patricia Bloodworth, žentui George, anūkėms Lisa ir Kym, giminėms čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje bei draugams ir kitiems artimiesiems.

Amerikos pažangių lietuvių visuomenė, ypač Lietuvių Darbininkų Susivienijimas (LDS), neįteko žymaus darbuotojo, liūdime drauge su visais.

CHESTER ir SOPHIE KENT

DETROIT, MICHIGAN

MIRUS SERVIT J. GUGAS

Reiškiamo širdingą užuojautą velionio žmonai RUTH, dukrai PATRICIA BLOODWORTH ir jos šeimai, taipgi visiems jo giminėms, draugams ir pažįstamiems.

Mes liūdime kartu su jumis.

LDS 169 KUOPOS VALDYBA ir NARIAI
San Francisco-Oakland, Calif.

DETROIT, MICHIGAN

MIKAS DETROITETIS

(Mikas Masys)

Mirė 1973 metų kovo 7 dieną

Jau keturiolika metų, kai mano mylimas tėvelis atsiskyrė nuo manęs visiems laikams. Kiekvieną dieną jo ilgiosios ir mintyse kartoju šiuos žodžius:

"Gyvenimą užbaigė ir užmerkei akis,
Amžinu miegu ramiai užmigai,
Nustojo tau plakusi pailsusi širdis,
Savo mylimą dukrą Stefaniją liūdėti palikai..."

Brangusis, ilsėkis ramiai savo nameliuose Woodlawn kapinių įsienyje. Aš Tave nuolat lankysiu, liūdėsiu ir niekad nepamiršiu.

Liūdinti dukra STEFANIJA

MOUNTAIN HOME, ARK.

MIRUS VIDI YUDEN

(1987 m. vasario 19 d.)

Reiškiamo gilią užuojautą velionio žmonai Minnie, dukrai Anna Mae Di Salvo, žentui Vince ir jų šeimai, seseriai Bernice Vaitkus ir jos vyrui Juozui, uošvei Nellie Cere, podukrai Sharon, kitiems artimiesiems ir draugams.

FRANK ir ALDONA OLSON
Libertyville, Ill.

MOUNTAIN HOME, ARK.

MIRUS VIDI YUDEN

(1987 m. vasario 19 d.)

Reiškiamo gilią užuojautą velionio žmonai Minnie, dukrai Anna Mae Di Salvo, žentui Vince ir jų šeimai, seseriai Bernice Vaitkus ir jos vyrui Juozui, uošvei Nellie Cere, podukrai Sharon, kitiems artimiesiems ir draugams.

LOUIS DE SCHAAF ir NELLIE DE SCHAAF

MOUNTAIN HOME, ARK.

MIRUS VIDI YUDEN

(1987 m. vasario 19 d.)

Reiškiamo gilią užuojautą velionio žmonai Minnie, dukrai Anna Mae Di Salvo, žentui Vince ir jų šeimai, seseriai Bernice Vaitkus ir jos vyrui Juozui, uošvei Nellie Cere, podukrai Sharon, kitiems artimiesiems ir draugams.

CHESTER ir SOPHIE KENT

MIRUS VIDI YUDEN

(Vytautui Judzentavičiui)

Reiškiamo gilią ir nuoširdžių užuojautą velionio žmonai Minnie, dukrai Anna Mae DiSalvo ir jos šeimai, sesetei Bernice Vaitkienei ir jos vyrui Juozui, podukrai Sharon Bammert, broliui ir sesetei ir jų šeimoms Tarybų Lietuvoje, visiems giminėms bei idėjos draugams.

Mes kartu liūdime, netekę kilnios idėjos draugo.

A. VAITKIENĖ	A. LITVINAS
P. VAITKUS	J. PATECKAS
J. MARAZIENĖ	HELEN TRUSK
A. KRISIKEN	ALDONA ZEKAS
P. MALINAUSKIENĖ	JOHN FEIZA
V. POVILONIENĖ	VALERIA URBIKAS

EMILIJA DROBIENĖ-GENDVILAITĖ

Kovo 4 dieną Medford, Oregon valstijoje, mirė Emilija Drobienė, sulaukusi 93 metų amžiaus. Gimė Lietuvoje, Joniškio rajone, Rūbiškių kaime, 1894 m. gruodžio 3 dieną. Į JAV atvyko 1913 metais ir apsigyveno Chicagoje.

Priklausė ir veikė visoje eilėje pažangių lietuvių organizacijų. Skaitė ir stambiai rėmė laikraštį "Vilnis". Iki mirties priklausė prie Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos.

Paliko giliame nuliūdime dukrą Augustę Sennett (gyvenančią Ashland, Ore.), dvi anūkes — Barbarą Bedard ir Judy Sennett, proanūką ir pro-proanūkę; sūnų Edvardą Mačianską ir jo šeimą; taipgi daug kitų giminių šioje šalyje ir Tarybų Lietuvoje, ir daug kilnios idėjos draugų.

Velionės palaikai buvo sukremuoti, o jos pelenai bus atvežti į Čikagą ir palaidoti Lietuvių Tautinėse kapinėse. Apie laidotuves bus vėliau pranešta laikraštyje, kad jose galėtų dalyvauti likę jos draugai.

Liūdi duktė AUGUSTĖ SENNETT ir jos šeima